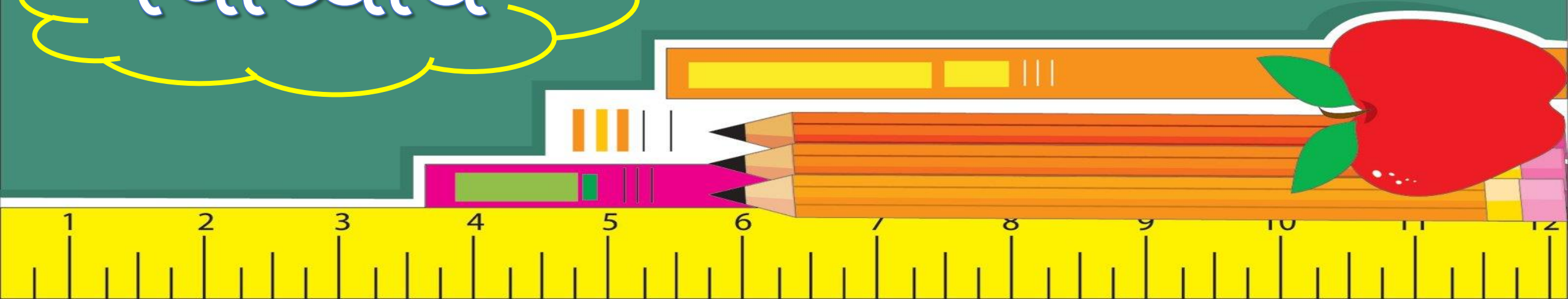

ધોરણ :- 9

ગુજરાતી

5. ગુજરીના ગૃહ કુંજે

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન :- 1. પ્રશ્નની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી
ખરાની (✓) નિશાની કરો :

(1) “ગુર્જરીના ગૃહ કુંજે” કાવ્યમાં કવિને કેવો અનુભવ નથી થયો ?

(A) વસંતમાં કોકિલનો ટહુકો સાંભળ્યો છે.

(B) પહેલી પગલી અહીંથી જ ભરી હતી.

(✓) C ભર ઉનાળે તાપ્યાં અહીં સગડીએ

(D) અમે ભમ્યાં અહીંના ખેતરમાં

(2) આંખ અમારી ખૂલી અહીં પહેલી” કહીને કવિ શું કહેવા માગે છે ?

(A) જન્મથી આંખ બંધ હતી

(B) હવે મોટા થયા એટલે આંખ ખૂલી

(C) બધું જ દેખાવા લાગ્યું

✓(D) અહીં જ જન્મ થયો હતો

(3) જીવનની સફળતા-નિષ્ફળતાનો ઉલ્લેખ ક્યાં જોવા મળે છે ?

(A) અમે ભમ્યાં અહીંના ખેતરમાં

(B) અહીં શિયાળે તાપ્યાં સગડીએ

✓ (C) જીવનજંગે જગત ભમ્યાં

(D) કોકિલ સૂણી વસંત

(4) જીવનરૂપી યુદ્ધમાં કવિ ક્યાં ભમ્યા હતા ?

(A) ભારતમાં

(B) ગુજરાતમાં

(C) જંગલમાં

✓ (D) જગતમાં

પ્રશ્ન :- 2. નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર લખો :

(1) કવિનો પ્રારંભના જીવન માટેનો પહેલો અનુભવ શો હતો ?

ઉત્તર : કવિનો પ્રારંભના જીવન માટેનો પહેલો અનુભવ એ હતો કે ગુર્જરીના ગૃહ કુંજે, એમનો જન્મ થયો. અહીં જ પા પા પગલી માંડી અર્થાત્ શૈશવ વીત્યું. એમના યૌવનની વાદળી પણ અહીં જ વરસી હતી, એમનું યૌવન પણ અહીં જ પાંગર્યું હતું.

(2) કવિનો વતનપ્રેમ કાવ્યના આધારે વર્ણવો.

ઉત્તર : 'ગુર્જરીના ગૃહ કુંજે' કાવ્યમાં કવિનો વતનપ્રેમ પ્રથમ પંક્તિથી છેલ્લી પંક્તિ સુધી વ્યક્ત થયો છે. આ વતનમાં કવિનો જન્મ થયો છે. અહીં જ તેમનું

બાળપણ વીત્યું અને યૌવનની વાદળીઓ પણ અહીં જ વરસી. આ વતનમાં જ તેમણે ત્રણેય ઋતુઓનો અનુભવ અહીં કર્યો. વતનનાં ખેતરોમાં, ડુંગરોમાં, કોતરોમાં ધૂમ્યા. નદીઓમાં નાહ્યા. કુદરતના પાનેતરમાં આળોટવાનો આનંદ લીધો. આ વતનને પોતાનાં તન-ધન અને પૌરુષરૂપી પ્રાણ સમર્પિત કર્યા. વિશ્વરૂપી વાડીને સુફલિત કરવા કવિએ નસનસથી જીવનરસ સિંચ્યો. આ વતનમાં જ આનંદ - કિલ્લોલ કર્યો; અનેક સુખ દુઃખમાંથી પસાર થયા. સમગ્ર દુનિયામાં ફરવાનું સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત થયું, પણ પોતાના વતન જેવું સુખ ક્યાંય મળ્યું નથી. ગમે ત્યાં ગયા, પણ કવિ વતનની માયાને ક્યારેય ભૂલ્યા નથી.

આમ, કાવ્યની દરેક પંક્તિમાં કવિનો વતનપ્રેમ છલકાય છે.

પ્રશ્ન :- ૩. નીચેના પ્રશ્નનો સાત-આઠ લીટીમાં ઉત્તર લખો :

(૧) તમારા બાળપણનો એકાદ અનુભવ તમારા શબ્દોમાં લખો.

ઉત્તર : આશરે બાર વર્ષની ઉંમરે હું અને અમારા કુટુંબનાં સરખી ઉંમરનાં ભાઈ-બહેનો વરસાદની મોસમ માણવા માણાવદર ગયાં હતાં. અમારી સાથે વડીલો પણ હતા. માણાવદર ગામ પ્રકૃતિની ગોદમાં ફૂલ્યું છે. ગામની નજીક ખળખળ વહેતી નદીમાં નાહ્યા. કશ્મીરના ચિનાર બાગ તેમજ નિશાન બાગની યાદ અપાવે એવા અહીંના સુંદર બગીચામાં ગુલાબ, મોગરો, ચંપો, ચમેલી વગેરે રંગબેરંગી ફૂલોએ જાણે સુગંધની મહેફિલ જમાવી હતી. બોર, શેતૂર જેવાં અનેક ફળોથી વાડીશોભતી હતી. ખેતરોમાં શેરડીના રસને ઉકાળી એમાંથી ગોળ બનાવાતો હતો.

અમને સૌને રકાબીમાં સોના જેવો પીળો ગરમ ગરમ ગોળ ખાવા આપ્યો.
વાડીમાં હરણાં મુક્તપણે ફરતાં હતાં. સસલાં નાયતાં-ફૂદતાં હતાં. ઝાડ પર
ખિસકોલી ઊછળફૂદ કરતી હતી. હષ્ટપુષ્ટ ગાયો અને ભેંસો છાંયે ઊભી હતી.
વાડીમાં આંબાડાળે ઝૂલતી કોયલના ટહુકા, ગામના મંદિરના શિખર પર બેસી
મધુર સ્વર રેલાવતો મોર, આકાશમાં દેખાતું મેઘધનુષ્ય અને વિશેષ તો પહાડ
પરથી નીચે ઊતરતી નદીના પાણીને ઝીલતો મોર જાણે વર્ષાને વધાવવા
પોતાનાં પીંછાં પ્રસારી નૃત્ય કરી રહ્યો હતો !

કુદરતની અનેરી રમણીય સૃષ્ટિમાં વિહરવાનો આનંદ અનેરો હોય છે
એનો અમને અનુભવ થયો.

પ્રશ્ન :- ૩. નીચેની કાવ્યપંક્તિ સમજાવો :

આંખ અમારી ખૂલી અહીં પહેલી

પગલી ભરી અહીં પહેલી

અહીં અમારાં યૌવન કેરી વાદળીઓ વરસેલી.

ઉત્તર : બાળક જન્મે એટલે સૌપ્રથમ એ આંખો ખોલીને ચારે બાજુ જુએ છે, કવિનો જન્મ એમની જન્મભૂમિ ગુજરાતમાં થયો. અહીં જ એમણે પહેલી પગલી ભરી, અહીં જ એમનું શૈશવ વીત્યું. કવિ રૂપક અલંકાર દ્વારા યૌવનને વાદળી કહે છે. જેમ વાદળી વરસે અને અનાજ પાકે એમ કવિનું યૌવન ખીલ્યું.

Thank You.....

